

№ - 2070

ADANA HALKEVİ

TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI

9

M A R T

1 9 3 8

İçindekiler

Konuşma	E. Gürsel
Ulus Okulları
20 Şubat bayramlaşmaları
Düğün Alayı	A. A.
Dumlupınar yolunda	M. Ş. Menekşeoğlu
Şahıs Hukuku	Ali Hâdi Okan
Musiki Terbiyesi	Sıtkı Avcı
Etili Şairler	Taha Toros
Tor Yiğidinin Bekçiliği	Saffet Işık
Aynalar	H. Mahmut Soykal
Hayat (Nesir) Bahtım (Şiir)	Hamit Salih Asyalı
Talebeye Muaşeret Bilgisi	Hidâyet Ongan
Edebî Mülkiyete Dair	Necati Ersoy
Gurbet (Şiir)	Nadir Güllüler
SİR (Şiir)	Nazire Kısakürek
Istrap ve Vazife	Nihad Tangüner
Türküler	Kemal Olcaytu
Yalan mı oldu ? (Şiir)	Vehbi Kızıltan
Yanlış Yola Gidene (Şiir)	M. Ali Küçükpınar
Tecimde bilgi ve Tecim okulları	Zihni Bayo
Derdi Çoktan (Koşma)	Celâlettin Salt
FALCILAR	Arif Nihad Asya
Halkevinde

KONUŞMA

Her devrimin bir ülküsü, her ülkünün kutsal kaynakları vardır. Büyük Türk devriminin ülküsü altıokla canlandırılmıştır. Bu ülkünün kutsal kaynağı da Atatürk'ün ruhlarda tutuşturduğu sönmez ulusal duygulardır.

Türk devrimi (Büyük Önder) in izinde ve ışığında gittikçe artan bir hız ve bir heyecan ile koşuyor... Bu arasız devrimlerle yeni sosyetenin yeni nizamları kuruluyor... Saltanatın harap ve bakımsız bıraktığı güzel yurdumuzun yapısı tamamlanıyor... Ve.. Türkün büyük yarını hazırlanıyor.

Saltanat idaresinin Cumhuriyete bıraktığı kötü miraslar sadece yıkık bir ülke değildir. Onun bıraktığı kara yadigarlar sayılamıyacak derecede çoktur. İctimai, iktisadi her yarada onun bilgisiz ve beceriksiz idaresinin izleri var...

Yurdu parçalıyan (Sevr) i o yaptı. Hâlâ bütçemize bir yük olan (Borçlar) onun çılgınca israfının acı yadigarıdır. Dilimize ve milliyet duygularımıza en ağır darbeleri vuran yine o idi. Cumhuriyet çocukları, onu ve onunla beraber tarihe gömülen kötü miraslarını acı bir hatıra olarak öğreneceklerdir. Çünkü Atatürk Cumhuriyet nesline yeni vatan, yeni devlet, yeni re-

Sayfalarını çoğaltmaya, konularını çeşitlendirmeye, Çukurovanın benimsiyeceği bir düşünce organı olmaya karar vermiş olan GÖRÜŞLER yurd münevverlerinin fakat bilhassa Çukurova münevverlerinin düşüncelerine, yazılarına açık olduğunu bu münasebetle bir daha bildirir. Zaten genişlemek ve çeşitlenmek kararının tatbikini, değerli kalem iştirakleriyle temin edecek onlardır.

Mektepli arkadaşlar da kendilerine ayrılan sayfaların ve bütün derginin sadece yardımcıları değil sahipleri olduklarını bilmelidirler.

Atatürk Anıtına Çelenk konurken (20 Şubat)

Jim, yeni sosyete, yeni sosyal kıymetler ve mes'ut parlak günler hazırlamıştır.

Devrim, Büyük Şefine ve yarına tam bir inan ve birlikle yürüyor. Bu yürüyüşte bütün yurddaşların aynı hız ve aynı tempo ile ilerlemesi lâzımdır. Bu işte bilhassa münevverlerin şerefli ve mesuliyetli ödevleri vardır. Türkün büyük yarını için çalışmak, devrimin yapıcısı ve yardımcısı olmak her Türk için kutsal bir vatan borcudur. Hiçbir za'fa düşmeden daima müsbet ve daima verimli çalışmamız lâzımdır.

İşte devrimin bizden beklediği...

Yurdun her köşesinde bu türlü çalışmalar sevinçle görülüyor. Bütün bu çalışmaların büyük amacı şüphe yok ki her türlü zenginlikleri taşıyan bu güzel yurdun refahı, asil milletimizin saadetidir.

Bu uğurda kültürel çalışmaların kümelendiği yuvalar Halkevleridir. Halkevleri, her yurddaş için sıcak bir kucak, her Türk için kültürel bir kaynaktır.

Yurddaşlar, Bilginler, bu Kültür Kaynağına, bu sıcak kucağa geliniz, orada sizi bekleyenler var.

E. GÜRSEL

Ulus Okulları

İlimizde 937 — 938 ders yılı Ulus Okulları çalışmaları çok verimli olmuştur. Yurddaşlara okuma ve yazma öğretmek (ve Hayat ve mîşretin icab ettirdiği ana bilgileri kazandırmak) amacı ile açılan Ulus Okullarına halkın gösterdiği istek çok büyüktür.

Cumhuriyet, harf inkılâbı ile memlekette okuma işini temelden halletmiştir. Resmî ve hususî okullar, Ulus okulları içimizde okuma bilmiyen yurddaş bırakmayacak bir hızla çalışmaktadır.

Köylünün okula ve okumaya gösterdiği istek ve sevgi de övünmeğe değer bir durumdadır. Köylerde halkın kendi emeği ve parasıyla yaptırdığı ve yaptırmakta olduğu okullar gittikçe artmaktadır.

Bu ders yılı İlimizde açılan Ulus okullarının sayısı 122dir. Hars Komitesi tarafından 85 dersane açılmıştır.

Halkevi	«	11	«	«
Hususî Muhasebe	«	5	«	«
Köy bütçelerile		11	«	«
Fahri olarak		5	«	«
Fabrikalar	«	5	«	»
Bunların mecmuu		<hr/> 122		dir.

Karataş Eti Ulus Okulunda okuyan sığırtmaçlar

Bu dershanelere 5528 talebe devam etmiş ve etmektedir. Ulus okulları çalışmalarında Hars komitesi başta gelmektedir. Hars komitesinin açtığı dersane sayısı (85) tir. Bunların (56) sı köylerde, (29) zu merkezdedir. Devam ısrarla takip edilmiştir. Alınan neticeler çok iyidir. Hars komitesinin rçtığı Ulus okullarının yerleri ve talebe sayısı şudur :

Dersanenin bulunduğu yer	Dersane sayısı			Talebe sayısı			Çocuklara mahsus muhtelit		Hepsi	
	Er.	Ka.	Ye.	Er.	Ka.	Ye.	Der-sane	Talebe	Der-sane	Talebe
Merkezde										
İnöntü	—	1	1	—	85	85	—	—	1	85
Pilevne	—	1	1	—	71	71	—	—	1	71
Dumlupınır	1	—	1	79	—	79	—	—	1	79
Necatibey	1	—	1	51	—	51	—	—	1	51
Akkapı	2	2	4	70	130	200	2	120	6	320
Güneşli	1	1	2	31	35	66	2	74	4	140
Seyhan mhafl.	2	1	3	75	53	128	2	74	5	202
Yamaçlı	2	2	4	105	120	225	2	136	6	361
Köylerde										
Gübe	1	1	2	42	14	56	1	21	3	77
Havutlu	2	2	4	61	74	135	2	80	6	215
Kayışlı	2	1	3	75	35	110	—	—	3	110
Karayusuflu	2	1	3	84	40	124	2	81	5	205
Hadırlı	2	1	3	95	90	185	2	192	5	377
Karataş	2	2	4	104	105	209	2	144	6	353
Bahçe	2	1	3	116	40	156	2	110	5	266
Yalmanlı	1	1	2	28	30	58	2	59	4	117
Ceyhan										
Sadiye	2	1	3	82	20	102	2	64	5	166
Kırmızıdam	2	1	3	114	51	165	1	33	4	198
Adana										
Mürseloğlu	1	1	2	17	10	27	2	70	4	97
Adasokağı	1	1	2	100	41	141	2	100	4	241
İsmailiye	1	1	2	25	42	67	2	60	4	127
K. Yalmanlı	1	1	2	27	25	52	—	—	2	52
Yekün	31	24	55	1381	1111	2492	30	1418	85	3910

Hars Komitesi İsmailiye köylüleri arasında

Akkapı Kadın Ulus Okulu talebeleri öğretmenleriyle birlikte

Halkevi dersaneleri : Halkevimiz de okuma işinde önemle çalışmıştır. Açtığı dersaneler ve bu dersanelerde okuyan talebe sayıları aşağıda gösterilmiştir :

Dersanenin açıldığı yer		Dersane			Talebe		
		Er.	ka.	Ye.	Er.	Ka.	Ye.
5 Kânununusani	B	—	1	1	—	31	31
«	A	—	1	1	—	45	45
Namık Kemal	B	1	—	1	74	—	74
«	B	1	—	1	34	—	34
«	A	1	—	1	52	—	52
«	A	1	—	1	48	—	48
«	A	1	—	1	74	—	57
Cumhuriyet	A	1	—	1	72	—	52
«	A	1	—	1	46	—	46
Seyhan	A	1	—	1	48	—	48
«	A	1	—	1	53	—	53
Yekûn		9	2	11	464	76	540

Hususî Muhasebe tarafından açılan dersaneler : Bu yıl beş dersane açılabilmiştir. Gelecek sene dersane sayısını bir misli daha artırmak için gereken tahsisat ayrılmıştır. Bu sene açılanlar şunlardır :

Dersanenin açıldığı yer	Dersane			Talebe		
	Er.	ka.	Ye.	Erkek	kadın	Yekûn
Adana-Kürkçütler	1	—	1	40	—	40
Ceyhan-Cumhuriyet	1	—	1	46	—	46
Kozan-Gazi	1	—	1	46	—	46
« Kuyuluk	1	—	1	30	10	40
Osma. 7 II. kânun	1	—	1	57	—	57
Yekûn	5	—	5	219	10	229

Köy bütçeleriyle açılan dersaneler : Büyük köylerde de köy bütçesi ile Ulus okulları açılmıştır. Öğretmenin maaşı köy tarafından verilmektedir. Bu da halkın okumaya yüksek isteğini gösterir. Köy bütçeleri ile açılan Ulus Okulları şunlardır :

Dersanenin açıldığı yer	Dersane			Talebe		
	Er.	Ka.	Ye.	Er.	Ka.	Ye.
Adana Kamışlı köyü	2	—	2	68	7	75
„ Kızıldahta „	2	—	2	40	10	50
„ Kılıçlı „	2	—	2	96	4	100
„ Misis „	1	—	1	32	—	32
„ Suluca „	1	—	1	35	—	35
Ceyhan Veysiye „	1	—	1	50	6	56
„ Narlık „	1	—	1	24	24	48
„ Karamazar „	1	—	1	51	12	63
Yekûn	11	—	11	396	63	459

Fahri olarak açılan dersaneler : Bazı yerlerde değerli öğretmen arkadaşlar yüksek bir feragatle fahri Ulus Okulu açmışlardır. Bunlar da aşağıda gösterilmiştir :

Dersanenin bulunduğu yer	Dersane			Talebe		
	Er.	Ka.	Ye.	Er.	Ka.	Ye.
Ceyhan Burhanlı k.	3	—	3	70	—	70
„ Kırmıt „	1	—	1	67	—	67
„ Sarıbahçe „	—	1	1	—	28	28
„ Yekûn „	4	1	5	137	28	165

Fabrikalarda açılan dersaneler : Merkezde üç fabrikada Ulus dersanesi vardır. Bunlar şunlardır :

Dersanenin bulunduğu fabrika	Dersane			Talebe		
	Er.	Ka.	Ye.	Er.	Ka.	Ye.
Adana Gilodo fb.	1	—	1	42	—	42
„ Milli m. „	1	1	2	52	49	101
„ Malatya „	1	1	2	45	37	82
Yekûn	3	2	5	139	86	225

20 Şubat Bayramlaşmaları

Dahiliye Vekâletinin : Atatürk'ün Halkevlerine iltifatlarını bütün Ev Başkanlıklarına bir müjde halinde bildiren yazısını aynen alıyoruz :

Ankara : 23/2/938

Halkevi Başkanlığına

Halkevlerimizin altıncı yıldönümü dolayısıyla bütün Halkevliler adına Yüce Şefe bir telgraf çekmiş, sarsılmaz saygı ve bağlılığımızı yüce katına sunmuştuk. Atatürk'ün vermek lütfunda bulunduğu cevap, hepimizin şevkini artıracak, hızımıza hız katacak mahiyettedir. Bu güzel ve yüce cevabı aynen kaydediyorum :

Şükrü Kaya

Dahiliye Vekili Ve C.H.P.Genel Sekreteri

Kültür sahasındaki inkişafımızda mühim bir vazife gören Halkevlerinin yıldönümü münasebetile gönderdiğiniz telgraftan çok mütehassis oldum. Teşekkür eder ve Halkevlerine şuurlu ve nurlu çalışmalarında başarılar dilerim.

K. Atatürk

Şimdiye kadar Halkevi arkadaşlarının feragat ve inanla çalışmalarının en güzel

mükâfatı olan bu takdirin sonundaki yüce işaret, bize bugünkü Çalışmalarımıza kanaat atmememizi, her Halkevinin muhitinin en çok sevilen ve sayılan, her zaman hareketli ve verimli olan bir kurumu haline koymamızı emretmektedir. Atatürk'ün her işaretini yerine getirmekte eşsiz bir tefalük gösteren inkılâp ve Halkevi çocuklarına yeni ve büyük vazifelerinde de başarılar diler, sevgiler sunarım.

Dahiliye Vekili
C.H.P. Genel sekreteri
ŞÜKRÜ KAYA

Halkevlerinin altıncı yıldönümü münasebetile Adana Halkevinin duygusuna tercüman olarak Ev Başkanlığınca Büyüklerimize çekilen şükran ve saygı telgraflarına alınan cevapları okuyucularımıza sunuyoruz :

Yusuf Ziya Özbakan

Halkevi Başkanı

ADANA

Halkevinin açılışının yıldönümü münasebetiyle izhar olunan samimi duygulara teşekkür eder, muvaffakiyetler temennisiyle saygılarımı sunarım.

B. M. M. Reisi
Abdulhalik RENDA

Yusuf Ziya Özbakan

Halkevi Başkanı

ADANA

Telgrafınızı iştirari bir seyahatten avdetten sonra aldım. Halkevleri Kemalist rejimin takip ettiği esasları halkımıza yaymak gibi yüksek ve kültürel bir vazife ifasile mükelleftirler. Esas ve maksada muvafık doğru ileri hareketlerinde kendileriyle beraberiz. Teşekkür ve tebriklerimi sunarım.

Başvekil

CELÂL BAYAR

Adana Halkevi Başkanlığına

Atatürk'ün, Cumhuriyetin ülkülü nesillerini şuurlu ve heyecanlı çalışmalarına emniyet ettiği Halkevlerinin yıldönümü hepinize kutlu olsun. Şefler sizden her gün daha hızlanan ve daha gelişen hizmetler beklemektedir. Gelecek yıllarda daha verimli olacağına inandığım çalışmalarına intizaren gözlerinizden operim.

Dahiliye Vekili ve
C.H.P. Genel sekreteri
ŞÜKRÜ KAYA

Çukurova Efsaneleri :

DÜĞÜN ALAYI

Köyde güzel bir kız vardı. Başka köylerde de adı söylenirdi. Seveni isteyen çoktu. Ondördünde başka türlü güzeldi. Onbeşinde başka türlü güzel oldu.

Tarlalardan, bahçelerden yorgun dönenler onu götürlerse yorgunluklarını unuturlardı.

Köyde analar gök yüzünden, erkek çocuk dilerlerdi. Ama "Eğer kız verirsen Zeyneb gibi olsun., derlerdi.

Sevenler, isteyenler gitgide çoğaldı. Yakın köylerin birinde Zeynebi kaçırmayı konuştular. Bu duyuldu. Zeynebin köyü nöbetçiler dikti.

Kızın ağabeyleri köylerinin beyine gittiler.

— Bu kız sana yakışır, dediler, sen al, ele gitmesin.

Bey almadı. Neden almadığı da belli olmadı.

Haftalar, aylar geçti. Günlerden bir gün yakın bir köyden görücutler geldi.

— Allahın emriyle, Peygamberin kavliyle... dediler.

Kız evi düşündü, taşındı,

— Çok kısmet çıktı, birine vermedik. Kimi bekliyoruz ? dedi.

Hadırlı Köyü

Ve göçtücüler köylerine müjdelilerle döndüler.
Günü geldi. Atlar, arabalar hazırlandı. Davullar çalındı ve alay hareket etti.

Konağından alaya bakan Beye adamları

— Yazık oldu, sen alacaktın. Ne diye ele verdin? dediler.

Bey alaya baktı, gideni düşündü,

— Düğün alayını bizim konağa çevirin! dedi.

Bu hikâyenin bundan sonrası başka bir hikâyedir. Merak ederseniz Hadırlı köyüne kadar gider, köylülere, okul yakınındaki mezarın masalını söyletirsiniz.

A. A.

Dumlupınar Yolunda

Coşkun denizleri andırdı kara,
Akın var her yerden Dumlupınara,
Yurdun her bucağı ona bir adım..
Kim derse ki eğer aşka susadım...
Gelir, bundan içer, hem kana kana ;
Taze arzularla döner Vatana.
Dumlupınar, o bir Zafer Çeşmesi ;
Mehmedin kalbinden duyulur sesi ;
Ey ruhu göklerde dolşan Mehmet,
Sen ey şeref Mehmet, sen ey şan Mehmet,
Yurduna doldular canavar gibi,
Onları geberttin kuş avlar gibi.
Onlar mermi attı, sen yumruk attın ;
Sen mermilerini kandan yarattın.
Bir küçük taş iken bak siper sana
Canını sen siper ettin Vatana.
Sonra bu toprağa düştün upuzun..
Toprağı yükseltti göğe omuzun.
Bugün bir adsız kahraman adın,
Fakat bu değildi senin maksadın ;
Senin yaraların madalyandı ,
Şerefın göğsünden boşanan kandı.
Namusun saklıydı senin tüfekte ;
Tüfeğe sarıldın can verdin cenkte ;
Vatana verirken sen öz varını
Kılıçlar kesmedi parmaklarını.

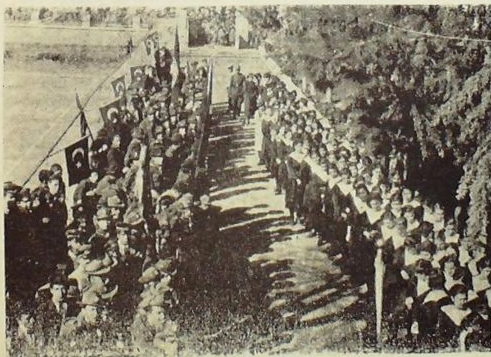
İzciler Atatürk anıtında (20 Şubat)

Onları bir pala gibi kullandın,
Çünkü sen ölsen de kudrettin, candın :
Senin cesedinde herkes can buldu,
Tufegi elinde, bir aslan buldu.
Senin büyüklüğün karşısındayız,
Bir keskin kılıcız, fakat kındayız.
Eğer kınımızdan bir sıyrılırsak
O mağrur göğsünü bize ger de bak,
Bak ki bizde böyle bin Dumlupınar
Yaratacak kuvvet, kabiliyet var.
Her kalpte o ateş yanyor sanki.,
Ey Mehmet, ey Mehmet bize inan ki
Bir acı ses eğer duysak Vatandan
Tekrar âbideler yaparız kandan.

M. Ş. MENEKŞEOĞLU

Ev balkonundan Ali Hâdi Okan nutuk söylerken (20 Şubat)

Mektepliler ve halk, Ev önünde Hâdi Okanın nutkunu dinlerken

Şahıs Hukuku

Ali Hâdi OKAN

Şahıs, kanun nazarında hak ve vazifeye ehil olan kimsedir. İnsanlar tek başına olduğu gibi toplu bir halde de hak ve vazife sahibi olabilirler. Bunun için şahıslar hakikî veya hükmi olmak üzere ikiye ayrılmışlardır. Hakikî şahısları insanlar, hükmi şahısları da bunların birleşmesinden hasıl olan devlet, vilâyet, belediye köy vesaire gibi topluluk teşkil eder.

Bugün her devletin medenî kanunları şahıs hukukuna ait birçok hükümleri çerçevesi içine almış ve umumî manâda şahıs olarak ele aldığımız insanları hukuku medeniye bakımından şahsiyetlendirmiştir. İşte hukuk ilminde hukukî ehliyet olarak tanınan şahsiyet budur. Ahmedin Mehmede borçlanması, Velinin Fatma ile evlenmesi, müteahhit Osmanın Mustafaya karşı bir bina inşası taahhüdüne girişmesi hulâsa bunun gibi daha birçok misallerle izah edilecek hususlar hep bu hukukî ehliyetin icablarındandır. İnsanları bu hakları kullanmaktan kimse menedemez. Bütün medenî kanunlar her insanın hukuku medeniyeye sahip olması düsturunu kabul etmişlerdir. Binaenaleyh bu medenî hak ve vazife ile mükellef tutulmak için insan olarak dünyaya gelmek kâfidir.

Medenî kanunumuza göre şahsiyet doğumla başlar ölümle biter. Çocuk sağ olmak şartile ana rahmine düştüğü andan itibaren medenî haklardan istifade eder. Alman medenî kanununun birinci maddesi de insan için hukuka sahip olmak doğumun tamam olmasıyla başlar maalindedir. Diğer medenî kanunlar da şahsiyetin doğumla başladığında ittifak etmişlerdir.

Şahısları kanun dairesinde hak ve vazifelere ehil olmakta müsavi tutup onlara medenî haklardan istifade selâhiyetini veren medenî kanunlar aynı zamanda şahsiyeti himaye eden bazı mü-

him esasları da düstur olarak kabulde tereddüd etmemişlerdir. İnsan medenî hakları icaplarından olarak meselâ evlenmek veya bütün mallarını idare etmek selâhiyet ve iktidarındadır. Bu medenî haklarını çiğneyerek eylenmemek taahhüdü altına girebilir mi? Keza bütün mallarını idare etmek için kendisi aslâ işlerle uğraşmamak şartıyla bütün ömrünce kendine bir vekil tayin edebilir mi? Hayır, çünkü insanın şahsiyet ve medenî hürriyeti kendi arzusuna karşı bile kanunların himaye ve siyaneti altındadır. Kanun bir insana hukuk medeniyeye sahip olmak ve onları kullanmak hususunda ne derece ehliyet ve hürriyet tanımış ise o ehliyet ve hürriyet o derecede kalır ve insan kendi rızası olsa dahi onu azaltıp çoğaltamaz. İşte medenî kanunumuz da sekizinci maddesinde (her şahıs medenî haklardan istifade eder. Binaenaleyh kanun dairesinde haklara ve borçlara ehil olmakta herkes müsavidir.) Dedikten sonra 23 ncü maddesile (kimse, medenî haklardan ve onları kullanmaktan kısmen olsun feragat edemez. Kimse, hürriyetini ferag edemediği gibi kanun veya âdâbı umumiye muğayir surette takyit dahi edemez.) hükmünü koymak suretile şahsiyeti himaye esasını kurmuştur. Bu basit hakikatin medenî kanunlarda büyük bir ehemmiyetle bahsedilmesi lüzumuna gelince, bu lüzum evvelce cari olup bugün tarihe karışan esaret kaidesinden doğmuştur.

Medenî haklara sahip olmak bir zamanlar bütün insanlar için tanınmış değildi. Aynı devlet, aynı topluluk içinde yaşayan insanlardan bir kısmı medenî haklara sahip iken diğer bir kısmı esaret zinciri altında inliyordu.

Esirlerin vaziyeti insan vaziyetinden ziyade bir mal vaziyeti idi. Mal gibi alınıp satılan birşey hükmünde idi. Onların faal ve hareketlerinden maddeten mes'ul olanlar ancak sahipleri idi. Eğer köle bir suç işlerse sahibi mutazzarrur olan kimseye tazminat verirdi.

Köle, sahibini değiştirecek olursa bu mes'uliyet ve tazminat da onunla beraber yeni sahibine intikal ederdi. Fakat bu mes'uliyet ve tazminat kölenin suçu işlediği zamandaki sahibine değil suçun takibine başlandığı zamandaki sahibine tahmil edilirdi. Esirlerin hür vatandaşlarla meşru olmıyan cinsî münasebetleri çok şiddetli cezalarla karşılanırdı. Köle olan bir kadin hür bir erkekle bu gibi bir münasebette bulunduğu takdirde nefyedilir, bu hareket esir bir erkek tarafından hür bir kadına

yapılırsa derhal idam olunurdu.

Esirler üzerinde, sahibi, çok geniş haklara malikti. İstedığı zaman esirini satar, istediği anda da her türlü cezaya çarpıtırabilirdi. Köle bu ceza neticesinde ölmüş olsa bile bundan sahibi mes'ul tutulmazdı. Köle elindeki şeylerin hiç birinin mülkiyet hakkına malik değildi. Onun bütün malları sahibinindi. Her şehirde esir pazarları kurulmuş, köle alım satımı ile uğraşan büyük tüccarlar vardı. Bu pazarlardaki esirler arasında amelesinden güzel sanat mensuplarına ve hattâ doktor ve filozoflarına varıncıya kadar muhtelif tabakada insanlara tesadüf olunurdu. Esaret müessesesi yer yüzünde okadar kökleşmişti ki, bir insanın başkasının elinde birşey gibi istimal edilmesi hiç kimsenin adalet, müsavat ve insaniyet hislerini rencide etmezdi. Gariptirki o zamanlar hiç kimse bunda bir gayri tabiiyet de görmezdi. Sonra kadınla erkek hukuku medeniyeye malik olmak hususunda pek farklı idiler. Aynı zamanda yabancıların vaziyeti de pek ağırdı. Orta zamanlarda bile yabancılarla hemen hemen esire yakın bir surette muamele edilirdi. Halbuki bugün bir devletin teb'ası arasında medenî haklara mazhariyet noktasından müsavatsızlık olmadığı gibi yabancıların dahi teb'a gibi medenî hakların hiç olmazsa en mühimlerinden istifadeye hakları umumiyetle kabul edilmiştir.

Bugün bir devletin t b'ası arasında, meselâ kadınla erkek müflis veya mücrimle alelâde bir adam arasında medenî haklara sahip olmak hususunda bazı farklar kabul edilmiş olabilir. Fakat bunlar içtimai menfaatların zaruret ve icabatını geçmez. Çünkü içtimai hayatın bazı zaruretleri vardır ki, bunların bazı müsavatsızlıkların kabulünü mutlaka içtimai menfaatin temini için lâzım kılar. Kezalik yabancılarla yerlilerin hukuku medeniyeye bakımından mutlak bir müsavata nail olmaları kolay kolay tecvız edilemez. İktisadî çarpışmanın milletler arasında buderece huşunet peyda ettiği böyle bir devirde devletler faraza bazı sanatları icra bazı emvale tasarruf hakkının ecnebilere dahi tanınmasını kabul etmiyebilirler. Devletler bu meselelerde kendilerine muahedelerle karşılıklı muamele esasına tevfikan bir hattı hareket çizerler.

Yukarıda hukukî ehliyet olarak ele aldığımız şahsiyet tabii veya ârizî bir takım sebebler altında noksanlık arzedebilir. Meselâ çocukluk, delilik gibi. Bu itibarla şahsiyeti de tam ve nâkis olmak üzere ikiye ayırmak icabeder.

Çocukluk hukukî kudretin noksanlık devridir. Bu devir bitmeden çocuk korunmağa muhtaçtır. Kanunlar bu devrin bitmesini muayyen bir yaş kabul etmek suretile hallederler ki, bu yaşa (sinni rüşd) ve bu yaşı bitirene de (reşid) denir. Reşid, artık kanun nazarında çocukluktan kurtulmuş sayılır şu kadar varki hukuku medeniye noktasından tam şahsiyet sahibi olmak için kanunen muayyen olan bu yaş ikmal etmiş olmak kâfi değildir. Bu yaş ikmal eden adamın dimağı bir ârızaya mübtela ise veya herhangi bir sebeble bir adam makul hareket etmek iktidarında değilse kanun onun şahsiyetini bu ârızanın devamı müddetince yine noksan addeder, ehliyetini tam saymaz. Binaenaleyh hukuku medeniyede tam bir şahsiyet sahibi olmak için insan hem kanunun tayin ettiği yaş bitirmiş, hem de dimağı bir ârıza ile malûl ve müteessir bulunmamış olmak lâzımgelir.

İşte medenî kanunumuz da (10) ncu maddesile (mümeyyiz olan reşid, medenî hakları kullanmağa selâhiyettardır) diyerek tam ehliyeti izah eyledikten sonra (11) nci maddesile de (rüşd on sekiz yaşın ikmalıyla başlar, evlenme kişiyi reşid kılar) demek suretile tam ehliyetteki yaş haddini tayin ve aynı zamanda evlenme ile de reşid olunabileceğini kabul etmiştir. Görülüyor ki reşid olmıyan kimsenin ehliyeti tam değildir. Bu noksan ehliyetle beraber makul surette hareket etmek iktidarından mahrum olmadığı için bu vaziyet sinni rüşdün mevcut olmasına rağmen azçok kendisine mühim bir ehliyet verir.

Medenî Kanunumuz (13) üncü maddesinde temyiz kudretinden bahsederken şahsın ehliyetten mahrumiyetini icap ettiren bir takım ârıza ve sebepleri de izah eder. Yaşını başını almış bir adam dimağı bir hastalıkla malûl olur, zihin ve akıl zayıflığına müptelâ olur, sarhoş olur, bunlar hep temyiz kudretini derece derece ihlâl eden ârizalardır.

Bu ârizalara müptelâ olan kimsenin şahsiyeti nâkıs ve binaenaleyh hukukî tasarrufları hükümsüz addedilmek lâzımgelir. Bu takdirde bunların mallarını idare etmek, şahıslarile meşgul olmak icap eder. Bu icap çocuk için ana ve babanın nezaret ve idaresine tabi olmak ve dimağı ârızaya müptelâ olan kimse için de hacir altına alınarak kendisine bir vasi tayin edilmek suretile bertaraf edilir.

(Sonu Var)

Raşid Binöz Atatürk Anıtı önünde nutuk söylerken (20 Şubat)

Atatürk Anıtı önünde Raşid Binözün nutku dinlenirken (20 Şubat)

Musikî Terbiyesi

SITKI AVCI

Milâddan evvel (347-429) da doğup ölmüş olan Yunanlı büyük idealist filozof Eflâtun diyor ki :

"Musiki, bir milletin kalesi olmalıdır.."

Bu cümleyi niçin söylemiş, maksadındaki incelik nedir ? diye hatırmızdan bir sual geçirmeye hakkımız yoktur. Çünkü bu dava en medenî milletlerden perakende yaşayan insanlara varınca kadar ister istemez uzayıp gitmekte.

Basitlikten yüksekliğe doğru musiki üzerinde bir göz yürüyüşü yapacak olursak, insanın ruhundan doğduğu muhakkak görülen bu duygu ; gittikçe sanatlaşmış olarak karşımıza çıkar. Mademki sanat kendini bu sahada da göstermiştir. Binaenaleyh sanat varlığı, menşe itibarile içtimaî olmasına göre musiki bugünkü halile değil, tâ Eflâtun zamanında duyulmuş bir ihtiyaçtır.

Bildiğimiz milletler gibi biz de "Türk musikisi ni kendi karakteri üzerinde lâyük olduğu sanat yoluna götürmeğe çalışmalıyız. Türk musikisinde ötedenberi sanat yoktur, denemez; vardır. Ancak yıllarca tuttuğu izden bir kanş dışarı çıkamamış.

Avrupa musikisi de evelleri bizim bugünkü musikiye benzerdi, tek sesli idi. 17 nci asırda iki sesli yapabilmişler ve gittikçe (19 - 20 nci asırlarda) ise armonize edilerek bugünkü yüksek sanat haline sokulmuştur. Hülâsa ettiğim Garplıların şu terakki merhalesinden anlaşılıyor ki birdenberi armonize edilmemiştir. Evvelâ halk iki sesliye ısındırılmıştır.

Eğer biz bugünkü musikiyi birdenbire çok sesli olarak armonize edip efkârimumiyeye çıkaracak olursak zevk alınamı-

Altıncı yıldönümü onuruna konser (20 Şubat)

yacağı barizdir. Ve hele duygu itibarile bizi okşyamıyacak nağmeler olursa büsbütün dinliyenleri de, çalar-ları da hazin vaziyete düşürür.

Binaenaleyh musiki inkılâbı musikiyi, dinletebilmek ve dinliyebilmekten başlamak ile olur.

Tekniği davamıza uygun olmak üzere orijinaliteden alınarak — saz eserlerini — iki sesli, sözlü besteleri de tek sesli olarak dinletebilelim. Yeter ki enstrümanlardaki akkompanyemamlar temin edilmiş olsun.

Şurası muhakkak ki çalmak kadar dinlemek te mühimdir. Buna istinas hasıl olduktan sonra birkaç sesli korolu bir eseri dinlemekte ve dinletmekte güçlük çekilmez. İki sesli hakkında şahit olduğum küçük bir misal :

İki sesle doldurulmuş bir plâk dinliyorduk ; yanımdaki a-laturka dinlemiş bir arkadaşım

— Beste ve saz güzeldir amma aradan akortsuz başka başka sesler geliyor... dedi.

İşte anlaşılıyor ki evvelâ musiki dinletebilmek ve o terbiyeyi aşlamak lâzımdır.

ETİLİ ŞAIRLER

Taha TOROS

— 6 —

Ali Baba ve İsmail Faik

"GÖRÜŞLER,, in 6 ıncı sayısında (Ali Nasibi Baba) dan bahsetmiş ve üç gazelini neşrelemiştik. Bu nüshamız da da Ali Babanın meşhur muharebe destanını ve mezar taşına manzum bir kitabe yazan büyük oğlu (İsmail Faik) in şiirini okuyucularımıza sunuyoruz :

Muharebe Destanı (*)

Gügedin ahıbba bu ceng eş'arı Veznü mevzun ile diyem güftarı	Vasfeyleirim ki hub lisan mende var Güftü güyum lu'luu mercan mende var
Raşid Paşam der ki: İbrahim Paşa Cengi azim edip girem savaşa	Sadarette mührü Sultan mende var Padişahıtan emrü ferman mende var
İbrahim Paşa der : Böyle âdetim Haşredek söylensin bu hikâyetim	Her taraftan kavga her an mende var Cengeylerim ta ki bu can mende var
Raşid paşam der ki buyur meydana Topçular top atar yanar cihana	Hesapsız çok asker düzem meydana Ordunu yar dırır suzan mende var
İbrahim Paşam der, eylerim cengi Atarım düşmana topu tûfengi	Ol yedi kırıla duyulsun hengi Çok kumbara ile havan men'ce var
Raşid Paşam derki seyreyle sen de Ferik Paşalarım cenge girince	Çok nizam, sipahi, liva mende var Her biri bir ateşfeğan mende var
İbrahim paşam der çekmem endişe Zabitan ağalar cenge girişe	Arab askerlerim girer dögüce, Çok miralay mirimiran mende var
Raşid Paşam der ki sen kil temaşa Müşir paşalarım koşar savaşa	Bu ince Bayraktar oğlu Tur Paşa Her biri bir güna tophan mende var
İbrahim Paşam der deli tûfenkeçi Nizam topçularım gayetle cenkeçi	Bedevî askerler öyle bir hen'ci Havfetmez düşmandan aslan mende var
Raşid Paşam derki kavga tutulsun Bu yandan o yana toplar atılsın	Askerimiz birbirine katılsın Üstad topçulara ihsan mende var
İbrahim Paşam der askerim Arab Hazır olmuş cenge cümle şeyhüşab	Çekilip çöllerden gelir bihesab Bedevî eneze urban mende var

(*) İbrahim Paşamın bir asır evvel Adana havalisini işgalı münasebetiyle yapılan muharebe-ye ait bir destandır.

Raşid Paşam der ki öyle dilâver
Ol Akkâ valisi gayet cengâver

İbrahim paşam der çoktur düşmanı
(Mehmed Ali) ol Mısır Sultan

Raşid Paşam der ki adlû adalet
Bana teslim etmiş mührü sadaret

İbrahim Paşam der Haktr ilâhım
Resulüllâh destgirim penahım

Raşid Paşam der ki ol fahri cihan
Mahşerde bizlere hem şefaat kân

İbrahim Paşam der eyledik ahkâm
Bin ikiyüz ellialtıda oldu temâm

Nasibiyem her dem zikri sūphane
Mihman etsin Mevlâ bağı cinâne

Bulunmaz emsali darbı çedid er
Hem Aptulleh Paşa arslan mende var

Her iklime duyulmuştur hub şanı
Pederimdir sahip kıran mende var

Vekili Enbiya ol şahi devlet
Sayesinde hükmü cihan mende var

Medinede yatar ol kiblegâhım
Hub himmeti fahri cihan mende var

Hatimül'enbiya Nebîyi zişan
Ezkârımdır ona rahman mende var

Haşredek hub söylensin bu nam
Rücu ettim Mısra revan mende var

Sena kılarım Gazi Mahmud Sultana
Böyle azim cenge destan mende var

(Ali Nasibî Baba) nın bundan daha uzun bir destanı da-
ha vardır ki meşhur Tarsus yangını münasebetiyle söylenmiştir.

Şair 1304 yılında 82 yaşında olduğu halde vefat etmiştir.
Vefatına büyük oğlu (İsmail Faik) şu tarihi söylemiştir :

Ey benim kabrim ziyaret eyliyen pirtü civan
Olmayın mağrur zira bi vefadır bu cihan
Bir vakit bulbul gibi gulzarı dünyada iken
Akıbet mârı ecel geldi beni yuttu heman
Çeşmi ibretle bakın bu türbei mahzunuma
Ahir siz de girersiz kabre yok mevttten eman
Şairi mâruf idim namım Ali Baba idi
Men NASIBİ hayr ile yâdeyleyin ey dusitan
Mevtimin tarihi FAKİ haşredek cevher sayar
Gafil olman bu hesaptan her rakam eyler iyan

1304

Görülüyor ki (Ali Nasibî Baba) nın oğlu (Faik) de bir
şairdir. Yukarıdaki tarih Ali Babanın mezar taşına yazılmıştır.
Mezarlığın bozulup yeni kabristana nakli münasebetiyle geçen
sene bu kitabe de oraya kaldırılmıştır.

Ali Babanın oğlu (İsmail Faik) Adanada 45 sene vergi
başkâtibliği yapmıştır. Çok dürüst ve çalışkan bir memur olarak
tanınan bu şair de (1903 M. — 1919 H.) tarihinde ölmüştür.

Tor Yiğidinin Bekçiliği

O öyle bir yiğit ki dünya tanır. Kitaplarda adı çok geçer. Onunla yakından aşına bir çok insanlar vardır. O gençliğini muhafaza eder, bütün heybetile sağlam ve dinç durur. Ne zamanda doğduğunu ve büyüdüğünü bilen pek azdır. Yalnız şu muhakkak ki binlerce asır evvel Akdeniz kıyılarına yerleşmiş bir Türk eridir. Onda denizlere, ovalara hâkimiyetini ilân etmiş, vekarla daima yüksekten bakan, kimseye boyun eğmek istemiyen bir büyüklük var. Bu vekarı ecdadından miras olarak almıştır. Asırlarca yalnız yaşamış, sağlam bünyeli bir yiğittir. Bir çok yıllar eşsiz yaşamıştır. Yıllarca uzun süren yalnızlıktan bir gün elbette kurtulacaktı. Bunu kendisi de sezmişti. Çünkü içinde bilmediği bir sevinç vardı. Bir gece rüzgârla birlikte her tarafı kaphyan, büyük bir bulut, üzerine gelmişti. Bulutun arasında gözü yaşlı, sevimli bir kız vardı. Kız ağlıyordu. Bu Tor yiğidinin üstünde ağlayan kız kimdi? O da bunu merak etmişti. Uzun yıllar ağlayan bu kıızı sonradan tanıdı. Bu doğudan gelen kız da kendisini tanıdı. Artık tanışmışlardı. Birbirlerine yabancılıkları kalmamıştı. Anlaştılar, seviştiler ve evlendiler. Gökyüzünün perisi ile Yeryüzü delikanlısından güzel bir çocuk oldu. Doğan bu çocuğu ipekten atlas içine sardılar ve yumuşak yatağına yatırdılar. Çok sevdikleri bu yavru kıza inciden kemerler bağladılar. Bu sevimli ve gülbüz çocuğa dünya âşık oldu. Çok kıymetli yavrunun üzerine her ikisi de titriyorlardı, tehlikeden kolluyorlardı. Kendi kanlarından olanları bu yavrunun yanına bırakıyorlar, yabancıları yaklaştırmıyorlardı. Bir yıldız, nasıl olmuştu kendileri de farkında olmadan büyümüş kızlarının siyah elbiselele büründüğünü gördüler. Gök perisi ağlıyor, "çocuğumuzu bu yabancıardan kurtar!," diye kocasına feryad ediyordu. Kışları beyaz örtülere bürünerek cepkenleriyle yavrusunu soğuktan muha-

faza eden, yazları ılık güneş banyosu yapıran Tor yiğidi doğruldu. Ne oluyor ve ne olmuştur diye düşünceye delmişti.

Birdenbire gür bir ses gökleri inletti. Ses "Evlâdın başkaları tarafından örseleniyor. Sen baba değil misin? Kalk vazifeni yap," demişti. Bu Büyük Atamızın buyruğuydu. Kızının etrafına aldığı Türk erlerini topladı. Yiğitçesine dönüş yaptı. Ne kadar yabancı varsa denize döktü. Ulu Atasının emrini yerine getirdi.

Bu deniz, bu kız benimdir. Ben durdukça bu kıza kimse le uzatamayacaktır. Bu dünya kadar güzelin yanına yabancılar için geçitlerim kapalıdır. Ben onun ezeli ve ebedi bir bekçisiyim. Büyük Atamızın emri de budur. Onun sahibi ve muhafızı yalnız Türk kalacaktır. İşte bu Tor yiğidi Torostur. Onun kıymetli kızı da Çukurovadır.

Adana : 1 - 3 - 938

SAFFET İŞİK

Aynalar

— Hanri Şeşe'nin bir
şürinden mülhem —

— Kendini bil —
Sokrat

Tavana, duvardaki her çengelli çiviye birer ayna as, istersen döşemenin tahtalarını da aynadan yaptır. Bu aynalar ister Venediğin çiçekli aynası, ister Ondördüncü Lui tarzında çerçivesi musannâ ve trâşide ayna, isterse modern tarzda biçimsiz ayna olsun. Gözlerinden ve yüzünün en ince çizgilerinden, ruhunun en gizli hüviyetini anlamak için bu aynalara dikkatle bakmazsan bunlar boşuna bir süsten başka neye yarar ?

Saçlarının iki tarafa taranışını, saçlarının iyi kıvrılıp kıvrılmadığını ve sırf bunları görmek için aynaya bakıyorsan ve gözlerin bütün bunlardan daha ötelere, derinlere nufuz edemiyor ve alnın fikrini tahdit ediyorsa, aynanın ne kıymeti var ?...

Aynaya akseden yüzüne bakarak kendini beğeniyor ve çehren hoşuna giderek tebessüm ediyorsun. Fakat, fakat zavallı

dostum, aynada gördüğün hakiki varlığın değil, alelâde bir hayalindir.

Mukaar veya muhaddep bir aynada kendini dev boylu veya şişman bir cüce gördüğünde de tuhaf bir gurura kapılarak gülmekten kendini alamazsın. Maalesef hiç bir ayna sana tevazu ve mahviyeti telkin edemiyor.

Dostum, açık söyleyeyim : Her zaman ve her halde aynada kendini değil, bir karikatür, bir maske, bir cephe, bir gölge, bir gölgenin gölgesini görüyorsun. Aydınlık, ruhunun ışıklarını görmekten seni men ve mahrum eder. Bütün vücudunu karanlık içinde bırakarak vicdanını tecrid ve ruhunla karşışarşıva bulunmaya gayret et.

Kendinle ruhunun arasında bir örümcek ağ kuracak kadar bir mesafe vardır. Bu örümcek ağlarını ve tozları silkerek eşiginde çok yaşadığın ruhunun kapısının mandalını kaldır. Kapıyı it. Mahzenden tavan arasına ve en karanlık yerlere kadar bu evi baştanbaşa dolaş, ya eski kirli çamaşırların saklandığı bir dolabın veya dağınık çalılırların içinde sana benzeyen bir adamı nihayet keşfetmekte gecikmiyeceksin. İşte bu sensin, bu senin hakiki çehrendir.

O zaman, ancak o zaman pencerelerin perdelerini aç, lâmbaları yak ve eskiden seni parlak gösteren aynaların yerine kaim olmuş, sırtı akmış berbat aynalara bakmağa kendini zorla ve asıl senin hakiki çehrenin önünde müteveziane eğil.

Hakkı Mahmut SOYKAL

HAYAT

Ey hayat... sen ne garipsin...

Seni kuşatan zamanın, onu saran fezanın ne müthiş in-
tikamı var !.

Ey bu gün hangi noktasında bulunduğumu bilmediğim es-
rarengiz yol.. sen ne kıvrak, ne müşkül, ne kadar hoşsun.

Ey gözlerimin, kollarımın, dudaklarımın özlediği Hayat..
Sen ne sabırsızlandırır şeysin !..

Dimagımın azığı.

Muhayyelemin muhiti.

Benim dışıncem...

Ey , çevik rüzgârların ,
yorgun dalgaların musikisi..

Ey, nereden başladığı, ne-
rede biteceği meçhullüm..

Gözlerinde gözlüm.

Avuçlarında başım.,

Esmer bir göçmenin sah-
nesi hayat..

Seni mes'utken de, me-
yusken de sevmemek elde
değil..

Alnımda zamanın, gözle-
rimde mesafenin birleştiği
gün :

BAHTIMI

Yelin başımda esen..

Bu güzelliğinle

Elimde gezen lir'sin.

Gönlümün solduğunu,

Perişan olduğunu

Benden iyi bilirsin.

Sen benden taşıp akan,

Serinledikçe yakan

Bir rüya gibi her an

Gözlerimde erirsin.

Sesini ver 'engine,

Karışsın benimkine..

Gözlerinin rengine

Binbir ışık belirsin.

H. S. ASYALI

Diz dize ilk ve son oyunumuz olacak...

Hayat... Hayat...

Hamid Salih ASYALI

Talebeye Muaşeret Bilgisi

Yazan : Hidayet Ongan

Değerli Felsefe öğretmenlerimizden Bayan Hidâyet Ongan'ın geniş ihata ve tecrübesinin mahsulü olan bir eserile karşılaşmak üzereyiz. Bayan Hidâyet Ongan talebelerimize ve umumiyetle gençlerimize muaşeret adabı talim edecek olan şahsiyetlerden hiç şüphesiz ki birsidir. Etraflı malûmatı, ince zevki ve çok hassas mizacı onu, okullarımızdaki kız ve erkek talebenin yaşayış kusurlarını yakından görmeğe sevketmiş ve onlara tatbik etmeleri gerekli olan en lüzumlu kaideleri bir kitap halinde toplamak zaruretinde bırakmıştır.

Memleketimizde terbiye felâkkillerinde, inzibat sistemlerinde birleşmeden bahsedilirken gençleri inzibatsızlıkla itham edenlerin bu gençlerde inzibatsızlık diye gördükleri hareketler yanına muaşeret adabı bilgisizliğini de koymaları ve inzibatsızlık denilen hâdiselerin bir kısmının da bu bilginin noksanlığından doğmakta bulunduğunu unutmamaları lâzımgelmektedir. Bayan Hidâyet Ongan, bir talebenin okul içinde ve dışında riayet etmesi gerekli bulunan bütün tavruhareket kaidelerini bütün şümulile ve tatlı bir ifade ile gençlere ve öğretmenlere bildirmektedir.

«Talebeye Muaşeret Bilgisi» adını taşıyacak olan bu kitap basılmak üzeredir. Talebeyi, öğretmen ve çocuk velilerini pek yakından ilgilendirecek olan bu kitabın bazı parçalarını «GÖRÜŞLER» okuyucularına şimdiden sunuyor ve onları tatlı bir bekleyişin zevkile sevindirmek istiyoruz.

Ön Söz

Her sosyal topluluğun, içine aldığı fertlere zorla kabul ettirdiği ananeleri, âdetleri, hukuk, ahlâk ve muaşeret kaideleri vardır. Bu kaideler toplayıcı, birleştirici ve nizam altına alıcı,

emir ve nehyedici kudretlerdir. Bir cemiyetin bünyesile içinde yaşayan emirler ve nehiyer sistemi arasında da tam bir benzerlik, sıkı bir bağıllık göze çarpar. Bunlar doğdukları cemiyetin damgasını taşırlar. Her fert kendisine hâkim olan bu sosyal emirlere mutlaka tabi olmak mecburiyetindedir. Bu mükellefiyeti du myanlar cemiyetin hoşnudsuzluğunu uyandırırler. Gösterilen ihmal ve lâkaydinin derecesine göre sosyal zümrenin aksüamel-leri de çok veya az şiddetli olur.

Hukuk kaidelerini tanımayanları kanunlar cezalandırır. Ahlâk emirlerini yerine getirmiyenleri vicdan ; içtimâî yaşayış kaidelerini saymıyanları da maşerî ruh ve efkârı umumiye hatalandırır.

Kanunî, ahlâkî mecburiyetler temellerini içtimâî hayat kaidelerinden almaktadırlar. O halde herkesin her şeyden evvel yerine göre nasıl hareket etmek, konuşmak, giyinmek lâzımgeldiğini bilmesi ve öğrenmesi lâzımgelir. İçtimâî hayat kaideleri zamanla değişir. Çünkü cemiyetlerde her yeni durum ve yeni hadise, yeni bir ruh, yeni bir yaşayış yaratır. Fakat bu kaideler muteber oldukları müddetçe ihmal edilemezler. Fertler bunları yaşyarak öğrenirler. Bu maksadla yazılan kitapların da yaşama bilgilerini kuvvetlendirme hususunda yardımları dokunabilir. Okulda yaşama kaidelerini elden geldiği kadar göstermeyi gaye edinen şu küçük kitap, genç talebelere ufak bir hizmette bulunmak ümidile yazılmıştır. Böyle bir kitap yazmak için gösterilen cür'et ve cesaretin ve kitapta görülen kusur ve noksanların yazanın hüsnüniyetine bağışlanması, okuyucuların samimiyetinden beklenmektedir.

Zihni Yaşayışın İnkışafını Temin Eden Faaliyetler

Zihnimizin inkışaf ve tekâmülünü kolaylaştıran faaliyetler müşahede ve mütalea gibi iki esasa bağlanabilir. Müşahede gör-güyü, mütalea da muhakeme kabiliyetini kolaylaştıran araçlardır.

Öğrendiğimiz şeyleri yalnız kitaptan değil hayattan da görerek öğrenmeğe çalışınız. Tabiatı, müesseseleri, müzeleri, sanat izerlerini görmek, seyahat etmek, aynı zamanda sistemli

ve plânlı bir şekilde okumak, okumak, çok okumak lâzımdır. Okumanın da, okumasını bilmenin de bir sanat olduğunu unutmayınız. Her sanat gibi okuma sanatının da dayanacağı bazı şartlar vardır. Hulâsalar, notlar çıkarmak, anlamadan kelime, fikir, cümle geçmemek, okuduktan sonra müellifin ne demek istediğini zihnen tekrarlamak ve düşünmek, müellifin izerdeki plânını ve programını tanımak, izerin ereğini, müdafaa ettiği lezi anlamağa çalışmak okuma sanatının temelini teşkil ederler.

Not almadan çalışmayınız. Not almadan okumak tam manasile okumuş olmak demek değildir. Kendisinden hiçbir fikir çıkarılmadan, alınmadan bir kitabı okumak lüzumsuz yere yorulmak demektir.

Okuduğunuz kitapların muhtelif kısımlarının tahlilini yapınız. Onları birkaç cümleyle hülâsa ediniz. Eğer böyle yapmazsanız o kadar zahmetlerle ve bir çok zaman sarfederek okuduğunuz kitaptan birkaç gün sonra sizde kalacak şey nedir? Bir hiç.....

Hafıza yalnız hifzetme kabiliyeti değil, aynı zamanda hatırlama melekesidir de. Onun için hafızaya bir hatırlama işareti, anahtarları lâzımdır. Bütün yıl içinde derslerinizi her yoklamada veya lâzım oldukça tekrar tekrar okumak hem vakti öldürür ; hem de kâfi derecede bilgi edinmiş olmazsınız. Çünkü : bu suretle edindiğiniz bilginin %10 nisbeti hafızanızda yerleşmez. Bir kerre dikkatlice okumak, not, hulâsa çıkarmak, tahlil ve mukayese yapmak suretile o dersin her zaman zihninizde kalmasını kolaylartırmış olursunuz. Eğer bu usule göre çalışırsanız, lâzım olduğu zaman birkaç yüz sayfalık bir kitabı kendinizi öldürüncesine bir hamlede okumanıza lüzum kalmaz. Not almanın başka faydaları da vardır.

Not alırken zihnin kuvvetleri bilhassa dikkat, okuyacağınız bahsin sonuna kadar uyanık kalır. Çünkü zihin kendi işine yarıyacak malûmatı süzmek ve seçmek mecburiyetindedir. Bunun için herkesin çıkardığı not kendisine birşeyler söyler, başkası bu nottan bir şey anlamaz. Çünkü herkesin çıkardığı hulâsa, aldığı not kendi zihni kudret ve kuvvetine, kendi ihtiyacına uygundur.

Okuma ve mütalâa, ruhu yükseltir. Muhakeme kabiliyetini

Yıldönümü günü Halkevi önünde istiklâl
marşı dinlenirken

artırır. Ve insanı bilgilendirir. Okunan izer konuya göre insan ruhunda hüzün, neşe, hayret, sulh ve sükün, teselli, ümit gibi haletler meydana getirir. İnsana düşünmek hissetmek, hüküm ve muhakemede bulunmak, hislerini ifade edebilmek kabiliyetlerini kazandırır. Düşünmesini ve konuşmasını bilmemenin en büyük sebebi okumamaktır. Okumuş olmak için okumak, günlerce aç kalan bir insanın yalnız midesini doldurmak maksadile rasgele gıdayı büyük bir aç gözlülükle yemesine benzer.

Şuhalde okumanın da oburları var demek oluyor.

Okurken sistemli ve programlı okuyunuz. Rasgele elinize ne düşerse okumayınız. Muvaffak olmak, bilgi kazanmak için en önemli maddî araç kitaptır. Kitabı seviniz. Daha okul sıralarında iken kitaplara malik olmanın zevkini duyunuz. Daha şimdiden kitap biriktirmeye başlarsanız, hazırlığınızı bitirip te hayata girdiğiniz zaman oldukça zengin bir kütüphaneye malik olmuş bulunursunuz. Kitap edinmeyi en tabii ve zarurî ihtiyaçlarınız arasına geçiriniz. Ve kitaplarınızı da en yakın dostlarınız arasında sayınız.

Edebî Mülkiyete Dair

NECATİ ERSOY

Dikkat edilirse gazetelerimizde ve konuşmalarımızda faraza filân tiyatro piyesinin müellifi, kendisine muayyen bir ücret verilmediği için eserinin sahneye vaz'ını menetmiştir, denildiğini duyuyor ve okuyoruz. Yine, filân romanın müellifi yazdığı yeni romanını filân kütüphaneye satmıştır, diyoruz.

Günlük hayatımızda telif hakkı veya edebî mülkiyet hakkı dediğimiz bu mefhumdan ne anlıyor ve neyi kastediyoruz ?

Bu mevzuun temeli olan telif hakkının mana ve mahiyetini tetkik etmek, hukuk ilminin ve hukukşinasların salâhiyetleri dahiline giren bir mesele olduğundan, bununla alâkadar olacak değiliz.. Ancak, esasen tanınmış ve her ulusun mevzuatı arasında yerini bulmuş olan bu hakkın kısa bir tarif ve tarihçesini yaptıktan sonra bizdeki şeklinden bahsedeceğiz.

Müellifler kendilerine verilen bu haktan nasıl istifade ediyor ve bu hak onlar lehine nasıl teessüs etmiştir ? Bu soruların cevabını vermezden evvel, müellif hakkının klâsik bir tarifini yapmak lâzımdır.

Bilcümle fikir ve kalem mahsullü üzerinde onu meydana getirenlerin haklarına: müellif hakkı denir.. Filhakika 1326 tarihli Türk Hakkı Telif kanunu: «Her nevi mabsulâtı fikriye ve kalemiye üzerine sahiplerinin bir hakkı temellüku vardır. Bu hakka, hakkı telif denir» diyerek müellif hakkını tarif ediyor ve şümül derecesini umumî olarak çiziyor...

Dikkat edilirse, yukarıki tariflerde; fikir ve kalem mahsulu terimi geçiyor. Bu terim mevzuumuzun sıklet merkezini teşkil etmektedir. Biz, fikir ve kalem mahsulu teriminden şunu anlamalıyız : Kitap, resim, plân, harita, tablo, tiyatro piyesi, opera, levha, musiki beste ve notası, konferans, nutuk, heykel ve kazılmış her hangi bir şey.. ilâh... İşte bütün bu saydığımız nesnelere hepsi, fikir ve kalem mahsulu teriminin çerçevesine giren şeylerdir.

Müellif hakkı ise; şimdi saydığımız fikir ve kalem mahsulu olan eserleri kitap haline koymak ve neşretmek, bu eserleri başka dillere çevirmek veya çevirtmek olduğu gibi, tiyatro piyesi haline koymak ve bütün bunları satmak, sattırmak ve tiyatrolarda oynatmak hakkıdır.

Müellifin, işte bu manâda fikir ve kaleminin mahsulu olan eserleri üzerinde bir hakkı vardır.

Bu mevzuumuzu bu kadarlık izahtan sonra bir de kısa bir tarihçe yapmak yerinde olur..

Beşeriyet tarihi bu yönden tetkik edilirse, ne ilk ne de orta çağlarda böyle bir hakkın müelliflere tanınmadığı açıkça görülür. O kadar ki, müelliflere bu hak matbaanın icadından sonra dahi tanınmış değildi. Matbaa işletmeği, devlet kendi hizmetleri sırasına koymuştu ve müelliflere bu manâda hiç bir hak tanımamıştı.

Ancak 2—3 asırdanberi tanınan müelliflerin bu hakkı, bugünkü halini alıncaya kadar bir çok safhalar geçirmiştir..

Fransız ihtilâlinden sonra, fikir hürriyetinin anayasalarda yer bulmasını takibeden yıllarda, fikirler tebellür ve inkişaf etti. Devrin hukukçuları ve müellifleri arasında, müelliflerin kendi eserleri üzerinde izah ettiğimiz manâda bir hakları olduğu fikir ve kanaati kuvvetle kök saldı. Bir çok münakaşalar oldu. Fakat bunların hepsi de nazariyatta kaldı.. Zamanın seyri sonunda biraz evvel bahsettiğimiz fikir ve kanaatin ilk tecessisi olarak İngiltere 1709 yılında müelliflere eserleri üzerinde telif hakkı tanıyan bir kanun çıkardı; bilâhare Fransanın, daha sonra da Prüsyanın müelliflerini kendi memleketleri dahilinde himaye eden kanunlarını görürüz. Böylece her memlekette müelliflere hak tanıyan kanunlar çıkmaya başladı..

münasebetleri girift bir hal almıştı ki, bu vaziyet başka bir ulusa mensup bir müellifin eserinden tercüme suretiyle istifadeyi daima imkân dahiline sokuyordu. Ve müelliflerin hakları başka memleketlerde tanınmamış oluyor, ziyaa uğruyordu. Muhtelif devletler bu ciheti ehemmiyetle nazarı itibare alarak 1886 yılında İsviçrenin Bern şehrinde toplandılar. Ve yapılan anlaşma neticesinde, müelliflerin hakkı enternasyonal bir himayeye mazhar oldu. Bunu, 10 yıl sonra Paris anlaşması takip etti ve Bern anlaşmasının bazı mahzurları görüldüğünden tadil edildi, anlaşma esasları genişletildi. Harbi Umumiden evvel 1908 de bu toplantının Berlinde yapıldığını ve en son olarak ta tekrar Bern de toplanıldığını görüyoruz. Bugün, bu anlaşmanın "Müellif hakkı," diye bir de mecmuası çıkmaktadır.

Türk ulusu, bu anlaşmaya iştirak etmedi. Sebebi şu ki; bizde kâfi derecede ilmi eserler olmadığı gibi bu kabil eserleri yazacak müellifler de yok denilecek derecede azdır. Bu keyfiyet tercüme suretiyle eser telifine yol açıyor. Şayet bu ilmi ve edebî anlaşmaya girmiş olsaydık her tercüme ettiğimiz eser için hayli ücret vermiş olacaktık.

Görüldüğü ki, müellifler mensup oldukları ulusun kanunlarıyla himaye gördükleri gibi, uluslararası bir himayeye de mazhar olmuşlardır. Bugün her müellif bütün memleketlerde olduğu gibi bizde de, ölüncüye kadar kendi eserinden istifade eder. Yani eserinin her basılışında ve her başka bir dile çevrilişinde muayyen bir ücret alır. Müellif öldükten sonra mirasçıları muayyen müddetler zarfında bu haktan istifade ederler.

Ancak bu müddetler muhtelif memleketlere göre değişir. Faraza bizde 30 sene, Brezilyada 60 sene, İspanyada 80 sene müddetle mirasçılar kendilerine inşikal eden eserlerin her basılışı ve başka bir dile çevrilişinden ücret alırlar. Avrupanın bir çok memleketlerinde bu müddet 30—50 sene arasında değişir..

Yukarıda her türlü fikir ve kalem mahsulu üzerinde sahiplerinin bir hakkı olduğunu ve bu hakka, hakkı telif dendiğini söylemiştik. Bu hakkın, müellifin hayatı müddetince kendisine ait olduğunu da ilâve ederek vefatından sonra mirasçılarına intikal ettiğini kaydetmiştik. Bundan sonra artık hakkı telifin bizdeki şekli üzerinde durmanın yeri gelmiştir..

Bütün bunlardan sonra şunu hemen söylemek lâzımdır ki; Kamutayda, mahkemelerde ve umumî toplantılarda söylenenler, fikir ve kalem mahsulu olmakla beraber herkes tarafından zaptedilebilir ve kitap haline konarak neşredilebilir. Fakat her hangi bir kimsenin diskurları ve bir öğretmenin takrirleri şu veya bu kimse tarafından toplanarak neşredilemez. Bu hak.

Fakat artık medeniyet ilerlemiş, devletlerin bibiriyle o aytaç ve o öğretmene mahsustur. Keza kanunlar ve nizamnamelerle, emirler ve resmî talimat üzerinde hiç bir şahsın ve hiç bir makamın izah ettiğimiz manâda bir hakkı yoktur. Fakat bütün bu eserleri şerh ve tahşiye ederek satışa çıkaranların, haşiyeleri üzerinde olsun, şerhleri üzerinde olsun telif hakları var.

Şu nokta mühimdir ki; devrin sınaî, ekonomik ve ticarî zaruretlerinin bir neticesi, bir tecellisi olarak, ticarî ve sınaî müesseseler tarafından neşredilen ilânlar üzerinde bu ticarî ve sınaî müesseseler telif hakkı iddia edemezler.

Gazetelerimizdeki resimlerle, makalelerde "Hakkı mahfuzdur., ve başkası tarafından neşri ve diğer bir dile çevrilmesi memnudur, gibi bir kayd varsa; makaleyi yazan, resmi yapan kimsenin eseri üzerinde telif hakkı mevcuddur. Lâkin bu makale ve resimler böyle bir kaydı ihtiva etmiyorsa, alındığı yer gösterilerek her kes tarafından neşredilebileceği gibi yabancı bir dile dahi çevrilebilir. Sahipleri de telif hakkı iddia edemezler.

— Bitmedi —

Dersaneler Kursunun son günü (20 Şubat)

Motör Kursunun son günü (20 Şubat)

GURBET

Ruhumu sararken kızıl bit kefen,
Ufkumda upuzun mazim uzandı.
Kalbime sel gibi zehtini döken
Gurbeli dettlerim teselli sandı.

Burada ben neyim, acaba kimim ?
Zaoallı kalbime hasta hekimim..
Usandım hayattan, bıktım, bitkinim
Gurbette dettlerim tektat uyandı.

Yabancı ovalat, yabancı dağlat
Onlat da benimle berabet ağlat :
Gözyaşıa abarken sel gibi çağlat
Gurbette dettletim benden usandı.

Nazire Güllüler

S I R

Rüzgâr gibi inilde, şellâle gibi çağla
İlk aşkını kaybeden bir kadın gibi hıçkır,
Bir gece yeni doğmuş saf, masum gibi ağla :
Sonunda ister haykır, ister varlıkları kır.

İstersen bir su gibi elinde tut gölgesin,
Başından bulutları dağıtıyorken esin
Sönecektir elbette şimdi taşan hevesin..
Sezilmeden dolaşan etrafımızdaki sır.

NAZİRE KISAKÜREK

Istirap ve Vazife

Nihad TANGÜNER

Kaygısız, müsterih kafa ile iş görmek insanlar için bıkılmıyan şeydir; fakat, zaman olur ki, mustarip bir insan yaptığını yapacağını bilmediği gibi, o anında acısının tesirile vazife his ve mesuliyetini de duymamış ve görmemiş olabilir. Geçenlerde halkevi gençliğini hem mütehassis, hem mustarip eden bir hâdise vardı :

Son gece, uçurum piyesi oynanırken, sahnede vazifedar bulunan bir gencin annesi ölmüştü. Bütün sahnedekiler o dakikada oynadıkları mevzuun içinde değildiler; hepsinin fikri sahne dışındaki acı hakikatte idi. Çünkü arkadaşları Ali Şen'in annesi ölmüştü.

O akşam, salonu dolduran halk, sahnede zaman zaman güldürücü bir rol oynayan gencin gözlerine iyice dikkat etmiş olsa idi, onlarda, büyük bir ızdırabın ifadesini okurdu.

O akşam, o genç, halkevinin, kıymetli misafirlerinin neşesini bozmamak için, arkada zaman zaman akıttığı göz yaşlarını, sahnede tutmuş temsili sekteye uğratmamak için, büyük acısını mazeret göstermiyerek içinde bogmuştu.

Bu, gençlikten beklenen vazifeseverliğin bütün manasile örneğidir.

Gençlik, yalnız sağlam göğüs, sağlam kafa, sağlam kol-lu gürbüz bir vücut demek değildir: Başını, vazife, irade, muhakeme ve enerji mefhumlarının muhassalasından doğan müsbet kuvvetle doldurmuş olan "genç,, dir.

İşte, ıstirap karşısında vazife, ancak bu ölçüdeki gencin başarabileceği şeydir.

Türküler

I

Şuh ve nermin ellerinle, bin dikkat ve ihtimamla diktiğin fidanlar bugün yetiştiler.. Onların müstesna meyvalarını görmedin. Lezzetleri seni sermest edebilirdi, yazık rayihalarını bile hissetmedin...

Sonsuz maviliklere tercih edilecek renkleri var bu meyvelerin.

Ah, madem sormıyacaktın onları niçin diktin!..

Seni andılar, hep andılar.. Onlara ağlamasını öğretseydin yaşlarından, sana nadide bir havuz yaparlardı. Heyhat, ağlamasını öğrenmediler, fakat bükülmesini bildiler... Yarın yanarken gözyaşı dökmesini de öğrenecekler.

II

Bağlar bellendi, sevgili; taze toprak kokuları, bahar çiçeklerinden evvel, bütün kırları doldurdu. Şimdi bu kızıl ve rutubetli topraklara sabahın rengârenk ışıkları giriyor.

Kokular renklenerek ve kıvrıla kıvrıla mavi, berrak semaya yükseliyor.. Hafif sabah rüzgârının tatlı okşayışlarıyla ince, şeffaf bir bulut halinde şehre kazandıklarını kaybetmek, ağlamak için gidiyorlar.

Sabah rüzgârının dinmesi için Tanrıya ne kadar niyaz ettim.

Ağlamak istedim, fakat heyhat kalbimi sahradan çorak buldum.

Kemal Olcaytu

Yalan mı oldu ?

Aşkı kucaklıyan yeşil dalgalar
Baygın gözlerinden kalbime dalar.
Sevişerek geçen o dakikalar
Şimdi urutuldu, hicran mı oldu ?
Sarıyor ruhumu gittikçe hüznü,
Kollarıma düşen daha kimdi dün ?
İlk dudak dudaga geldiğimiz gün
Ettiğin yeminler yalan mı oldu ?
Başımda bir ağrı, gözlerimde yaş,
Kaniyor yüreğim bak yavaş yavaş,
Niçin kaçıyorsun ? Gel bana yaklaş!
Yıkılıp ta gönlün viran mı oldu ?

A. E. Lisesi

vehbi KIZILTAN

Yanlış Yola Gidene

İlk sözüm hançer olup kalbini parçalarsa
Son sözüm melhem gibi yarana sürülecek.
Hissiz kalbin şehvetin kırık sazın çalarsa
O yüksek gururunun yokluğu görülecek.
Belki bugün seninçin binbir teşrifatçı var,
Sana bütün kapılar ardına kadar açık.
Pembe yanığın solup olunca bir ihtiyar,
Sana haykıracaklar : Rezil, kahpe durma çık!..
Sonra bütün kapılar kapanacak yüzüne,
Uluyan fırtınaya bağrını açacaksın,
Şehvetin kararttığı mavi derin göztüne,
Bakanlar anlıyacak pek haklı bir alçaksın.
Sana yastık olacak soğuk bir parketaşı,
Belki kardan üstünde beyaz bir tül bulursun.
Senin için bulunmaz gözlerde şefkat yaşı,
Aç kalmış köpek gibi sokaklarda ulursun...

Öğretmen Okulu

Mehmet Ali KÜÇÜKPINAR

Tecimde Bilgi Ve Tecim Okulları

Yazan : Zihni Bayo

Taylor, fabrikalardaki çalışmayı rasyonalize etti. Bununla işçiden, hakkile istifade edilerek fabrika çalışması o hale getirildi ki, işçi (dinlenme anlarından başka) bir dakika dahi boş durmuyarak sürekli bir çalışma ile en yüksek randmanı veriyor. Taylor sistemi, fabrika çalışmalarına aşağıdan yukarıya düzen vermiştir.

Fayol adındaki bilgin de büyük endüstride yer bulan Taylor sistemini kâfi bulmamış, hem san'atlarda, hem de ticarette ve bilûmum ekonomik kurumlarda kullanılabilmek üzere işe yukarıdan aşağı düzen veren ve kendi adıyla anılan Fayol sistemini ortaya atmıştır.

Fayol formülüne göre her hangi bir teşebbüsün idaresi, muhasebesi, para işi, hukuk işi, teknik işi, tecim yani alışveriş işi ve nihayet işçi işi ayrı ayrı göz önünde tutularak sa'yin yukarıdan aşağı tanzimi lâzım gelmektedir. Bu sistemin temamiyle faydalı olabileceği saha Taylor sisteminde olduğu gibi işletme sahasıdır. Müstahsil veya tüccar kendi başına çalıştığı zaman bütün bu fonksiyonlara lüzum kalmaz. Daha doğrusu yukarıda tasnif ettiğimiz işlerin hepsini kendisi görür ki bu çeşit müteşebbislere muhtar müstahsil ve küçük tacir adı verilir. Bununla beraber kendi başına çalışan bir adamın da işinde muvaffak olabilmesi için Fayol sisteminde ayrı ayrı söylenen fonksiyonlarda bilgi ve pratik sahibi olması lâzım gelmektedir.

Mevzuumuz ticarete bilgi olduğu ve tecim işinde Fayol sis-

temi esas olabileceği için maksadımızı bu usule dayanarak izah etmeğe çalışacağız.

Muhtar mustahsılın veya küçük tacirin elinde bulunan müesseselerde, tacir tek başınadır ve en çok şahıs hakikidir. Büyük müesseseler ise ister hakiki, ister hükmi şahısların elinde olsun, müesseseyi çevirenlerin birden fazla olması icap eder. Bir kişi her tarafa yetişemeyeceği gibi bütün fonksiyonlarda da hakikaten ihtisas sahibi olamaz. Bunun için ya her fonksiyonun başına o işi bilenleri getirmek yahut ta işin mahiyetine göre bir kaç fonksiyonu bir araya getirerek az adam kullanmak suretile müessese işletilebilir.

Eğer tacir tek başına ise idare, muhasebe, para, teknik alışveriş, hukuk ve işçi işlerinin hepsinde çalıştığı sahanın genişliğine göre ihtisas sahibi olması lâzım gelir ki bu, fazla ihtisası gerektiren büyük işlerde hemen hemen imkânsızdır. Şu halde işler büyüdükçe bu fonksiyonları ayrı ayrı işi bilenlere vermesi lâzım gelmekle beraber sağlam ve müsbet bir şekilde müessessini idare edebilmesi için de kendisinin ihtisası olmasa bile az çok her işte bilgisi bulunması gerekir.

Bizde yakın zamanlara kadar ticaretin yalnız pratikle öğrenilebileceği kanaati vardı. Bunun için tahsile lüzum görmeden ve kafa patlatmadan, ticaretin her hangi bir branşına intisap ederek Loncalar devrinden kalma bir zihniyetle hareket edilir ve önce çıraklıkla başlayan, muhtelif devrelere ayrılarak nihayet bilfiil ticaret yapabilecek raddeye getiren, klâsik tarzla tacir yetiştirdi. Yine aynı zihniyetin mahsulü olarak tüccar, hesaplarını ya bir bakkal defterile yahut ta kargacık burgacık yazılarla ve yalan yanlış rakamlarla doldurulan cep defterile tutarlardı.

Sonra yavaş yavaş zaman gösterdi ki tüccar olabilmek için doğru dürüst konuşmak ve yazmak, hesabı iyi öğrenmek, defterleri tutmak ve daha bir çok lüzumlu işler görmeyi bilmek lâzımdır. Bunları yazmakla pratiğin ehemmiyetini inkâr etmek istemiyoruz. Hatta nasıl ki bilgisiz bir ticaretin para etmeyeceğini söylüyorsak öylece pratiksiz bir ticaretin de zararlı olacağını iddia edebiliriz.

Pratik bilfiil çalışmak ve görmekle, bilgi ise ancak mekteplerde okuyarak öğrenmekle elde edileceği tabiidir. Hulâsa bilgi ve pratik birbirini tamamlar. Bunun için Ticaret mekteple-

rinde okuyanlar daha mektepte iken okuduklarını tatbik edecek saha aramalıdır.

Ticarette bilginin lüzumunu anladıktan sonra bunun, memleketimizde mahdud olan fakat günden güne çoğaltılan ticaret mekteplerinden elde edileceğini herkes bilir.

Ticaret mektepleri tacir ve ticarî sahada çalışan adam yetiştirir. Tacir, mustahsili müstehlîke bağladığı ve birbirini görmeden anlaşmalarını temin ettiği, dünyanın bir ucundan öbür ucuna ihtiyaç maddelerinin taşınmasında ve elden ele geçmesinde nâzım rolünü oynadığı ve tabiat şartları ile istidatların değişikliğinin mahzurlarını ortadan kaldırdığı cihetle içtimâî hayatımızda en büyük rollerden birini oynayan adamdır. Bu kadar büyük roller oynayan adamın cemiyete faydalı olması ve kendisinden iyi bir randman alınabilmesi için elbette iyi ve bilgili yetiştirilmiş bulunması lâzım gelir. Bu izahatım işin, cemiyet ve millet noktaî nazarından ehemmiyetini anlatır. Bir de şahsî menfaatleri yani şahsî istikbal meselesini hesaba katarsak işin mahiyeti ve ticarette bilginin ehemmiyeti bir kat daha artar.

Bu düşünce iledir ki medenî memleketler ticarî sahada bilgili elemanlar yetiştirmek hususunda adeta yarış ediyorlar. Almanya ve Fransa gibi yüzlerce ve binlerce ticaret mekteplerine malik bulunan büyük memleketleri bir tarafa bırakalım. Avrupanın küçük memleketlerinden biri olan Danimarkada bile bizdeki beş altı okula mukabil yüzü aşkın Ticaret mektebi vardır.

Cerek nüfusça ve gerek vüs'at itibarile bizden hayli küçük olan komşumuz Yunanistanın ise yirmi tane lise derecesinde tecim okulu vardır.

Memleketimizde Cumhuriyet kurulduğu zaman yarım asırlık bir varlığa malik olan ve tekâmül ede ede bugün yüksek mektep haline gelerek yanı başında bir lise, bir de orta tecim okulu yavrulayan İstanbuldaki Yüksek Ticaret ve İktisat Mektebinden başka mektep yoktu.

Bizi ber sahada nurlandıran Cumhuriyetin ışıklı ve feyizli yapılarından olmak üzere şimdiye kadar memleketimizin bir kaç yerinde (5) tane Orta Tecim Okulu daha açılmış ve bunlardan ikisi (Ankara ve İzmir Tecim liseleri) lise haline yükseltiştir.

Orta Tecim okullarının şimdiye kadar yetiştirdiği genç-

Motör kursu talebeleri muvaffakiyet belgelerini aldıktan sonra Vali T. Hâdi Baysal, tüm-komutan İ. Hakkı Akoğuz ve Evin yeni başkanı Y. Ziya Özbakanla birlikte (20 Şubat)

lerden bir kısmı tahsile devam etmek imkânını bulmuş, bir kısmı da hayata atılarak muvaffak olmuşlardır. Tecim okulları mezunları arasında bizzat müteşebbis vaziyetinde olanlar hakikaten azdır. Çoğu ticarî ve malî müesseselerde memur olarak çalışmaktadır.

Fakat bu vaziyet gençlerin teşebbüs kabiliyetsizliklerinden ileri gelmeyip buhran senelerine tesadüf etmelerinden hasil olmuştur. Bununla beraber Ticaret mekteplerinden yetişenlerin kendi başlarına iş görmiyerek başka müesseselerin idareleri altında çalışmaları dahi, çalıştıkları müesseseler için az faydalı mıdır ?

Ticaret mezunlarının sahaları çok geniştir. Bu itibarla iyi yetişmiş bir gencin hayatını kazanmamasına imkân yoktur. Çünkü bunlar, müstakil müteşebbis halinde çalışabilirler, malî ve iktisadî müesseselerde memur olabilir, kendi meslek haklarından başka devlet memuru olmak hususunda orta mektep mezunlarının haklarına malik bulunurlar. Ve yüksek tahsil görmek isteyenler Ticaret lisesi pasajından geçerek Yüksek Ticaret ve İktisat Mektebinde tahsillerini bitirebilirler.

“DERDİÇOK,, tan

Koşma

— 1 —

Yare haber saldım gidiyom deyi
Giderse karayı bağlarım demiş
Gelsin nazar etsin göztüm yaşına
Bahar suyu gibi çağlarım demiş

Yas tutar bağlarım arnıma kara
Demiş haber versin durağı nere
Giderse nideyim ben ardisıra
Durmam gece gündüz ağlarım demiş

İste usul boylum Allahtan sağlık
Helbet verir Mevlâm bize de beğlik
Dostundan istemiş bir ala yağlık
Bakar da göyntümü eğlerim demiş

Ağ arnıma karaları bağlıyam
Hergün böyle ciğerimi dağlıyam
Anam babam yok ki göyntüm eğliyem
Yakar derdli sinem dağlarım demiş

Görmedim sevdiğim yatıyor sayrı
Derdiçok güler mi dünyada gayrı
Düşersem nazlı yar ben senden ayırı
Yıkılır başıma evlerim demiş

Gidersem sevdiğim gelirim geri
Gül oyna karayı bağlama dedim
Kurban olam gözlerinin yaşına
Akıtıp boşuna çağlama dedim

Sağına soluna al yeşil takın
Unutmazsan yeter tuz ekmek hakkın
Etme bukadar ah durağım yakın
Gelirim görmeğe ağlama dedim

Sensin beni böyle sevdaya salan
Komadın aklımı hep ettin talan
Çıkma kadan - alam sözünde yalan
Beni boşboşuna egleme dedim

Sadık dost olursa unutmaz yarın
Bütün feda eder olanca varın
Sabreyle sevdiğim olmalı serin
Su serp derdli sinem dağlama dedim

Yütrür iken gerdanını uğrarsın
Derdiçoğun ciğerini doğrarsın
Korkarım ki pis nefese uğrarsın
Yas tut zülüflerin bağlama dedim

Tophyan

CELÂLETTİN SALT

Deyi = Diye Arnıma = Alnıma Usul boylu = Mevzun endamlı
Ala = Al Ağ = Ak Sayrı = Hasta Kadan - alam = kadani
alam = Günahların benim boynuma, sana kurban olayım Pis nefese
uğramak = Göze gelmek. Gerdanını uğramak = Gerdanı
kırmak

C. S.

FALCILAR

"N. Y., ye

"Karşılaşan iki yolcudan, yolunu değiştiren yolcu iradesi zayıf yolcudur. Göz göze gelmiş iki kişiden gözümlü kaçırın iradesi zayıf kişidir.

Mimiques et Expressions (sayfa 86)

Boovens

"Bir arabada oturanların duruşları başka başka olur. Kendini sarsıntılara kaptırın iradesiz, mukavemet gösteren iradelidir..

"Birbirini sıkın iki elden kendini bağışlarcasına veren, iradesi zayıf eldir..

(Sayfa 87)

"Çenede, kaşlarda, alın ve burun çizgisinde estetik göziyle irade anlatan şeyler psikoloji bakımından da irade işaretidirler..

Physiognomie (Sayfa 17)

Lavater

Falcılar böyle söylüyor, fal kitapları böyle yazıyordu.

Fakat kitapları örneklerden çok istisnalar doldurmuş. Ben daha keskin falcılar arıyorum. Bununla beraber çevremi bu ölçülere göre elemekten geri durmadım. Hükümler de ver-

dim. Dogru çıkanlar da oldu.

Kendime baktığım zaman işaretlerin hiç biri hoşumagitmedi.

Zaten yolda başkalarıyla karşılaştığım zaman nasıl hareket ettiğime dikkat ederken yürütyüşümü şaşırđım.. Ayaklarımı dolaştı.

Kitabın iradeli dediklerinden olduğuma kafamı inandırmak için, yollardan, çizdiğim zikzakların silinmesini beklemek lâzımgelir. Bunlar benim irademi yazan satırlardır ki silinmez.

Oturuş falı kendimi trenlerin, tramvayların bir köşesinde unuttuklarımı, unutacaklarımı hatırlatmaktan başka bir şeye yaramadı.

Bazı karşılaşmalarda gözlerimin yüzlerden göğüslere inmek hastalığını yıllar iyi edemez.

Aynalar da yüzüme karşı iradesizliğimi haykırmaktan başka bir dostluk göstermiyorlar. Bir gün aynanın önünde meşguldüm. Yüzümde irade çizgisi aramaya daldım. Yanlışlıkla ona benzer bir çizgiyi kendim çizdim.

Bütün bunlara rağmen ben de kitapların, istisnalar bölümüne koyduğu yüzlerden biri, müstesna bildiği yolculardan biri ve müstesna bakışlardan biriydim. Bunu böyle kabul etmek istedim.

Daha şaşmaz hükmü vermek için daha sağlam bir işaret bulacağım günü bekledim ve yıllar geçti.

"El yanılır, yüz yanılır, hareketler aldatabilir.. Baş parmak yanılmaz....."

Tabii duruşunda baş parmağı dik ve gergin kalan elin iradesine güvenilebilir. Sahibi ister kadın olsun, ister erkek. Baş parmağı içeriye doğru bükülen elin ise yumuşak bir iradesi vardır.

Bunu el haritası da yalancı çıkaramaz. ,,

Chirognomonie (sayfa 103)

Desbarolles

Falçı böyle söylüyor, fal kitabı böyle yazıyordu. Ve ben bakıyordum. Fakat fal bununla bitmiyordu.

“İradesizleri tanımak kolaydır, diyordu fal, yalnız iradesinin kölesi olmuş, iradesini şımartmış insanların asıl iradeleri ayırd etmek güçtür. Baş parmak yanılmaz.

Bir de iradeli adam rolü yapanlar vardır ki, diyordu fal, bunlardan rolünü iyi ve devamlı yapabilenleri iradeli saymamaya sebep yoktur. Bunlarda baş parmak yavaş yavaş şeklini değiştirir ve öylece kalır. El yanılır, yüz yanılır. Baş parmak yanılmaz... (sayfa 104)

Havalar serin miydi.. bilmiyorum. Baş parmağımı üstümüş, yumulmağa hazır gördüm. Ve mevsimlerin geçmesini, başka mevsimlerin gelmesini bekledim. Ne yazık ki fal doğru söylüyor, fal kitabı doğru yazıyordu.

Son delil de böylece elden gitti. Çevreme baktığım zaman benimle birlikte büyük irade heykellerinin de çatırdılarla yıkıldığını gördüm. Onlara da yazık oldu.

Ne yapalım ki fal kitabının âyetleri böyle diyordu.

Fakat ben inad ettim. İrade denilen şeyi deliliğe olan büyük istidadıma rağmen delirmemekte gösterdim. Ve kendi delilimi kâfi buldum.

Arif Nihad ASYA

HALKEVİNDE

5 Sonkânun Adananın Kurtuluş bayramı şehirde ve Halkevinde çok canlı olarak kutlandı. Gece Ev salonunda şehir ve Halkevi adına bir Kurtuluş Balosu verildi.

Cirid Spor komitesince her pazar, hava iyi olduğu takdirde Demirköprü civarında ciridler tertip edilmektedir. Buna eski ciridcilerle yeni amatörler iştirak etmekte ve alanın etrafını çok kalabalık bir seysrciler ve meraklılar yığını çevirmektedir.

Halkevleri- Ev bahçesinde toplanıldı. Önde çelenk olduğunun yıldönü- halde şehir geçilerek Atatürk Parkına gidildi. **mü 20 Şubat** Anita çelenk kondu. Ev önünde Ali Hâdi Okan, Atatürk anıtında, Raşid Binöz günün önemini carlandıran nutuklarını söylediler. Ali Hâdi Okan Ev balkonundan haykırarak sesiyle Halkevlerinin büyük yurd işlerindeki büyük rolünü açık bir dille, güzel ve heyecanlı bir anlatıyla anlattı. Türkün medeniyet yolunda Halkevlerinin bir hız kaynağı olduğunu söyledi. Atanın "Hedefiniz Akdeniz!," işaretiyle yalnız denizi değil gidilecek birçok manevî istikametleri de kastedtiğini ilâve etti. Sonra Adana Halkevine geçerek komitelerin şimdiye kadar yaptığı işlere dair izahat verdi. Maddeler ve istatistikler saydı. Ve alkışlarla sözünü bitirdi.

Atatürk anıtında Raşid Binöz gür sesi ve gür coşkuluğuyla Atanın yolumuzu ilk gösterdiği günü hatırlattıktan sonra Halkevlerinin bütün yurttaşların malı olduğunu söyleyerek "Bunun için Halkevleri yurttaki bütün entellektüel sınıfın, hıllâsa hız almak isteyen elemanların müşterek vasıtasıdır," dedi. Sözleri Atanın heykeli huzurunda alkışlandı.

Ev balkonunda Kız Lisesinden Bedia ile Erkek Lisesinden Turgudun ve Anıta Kız Enstitüsünden Dürdane ile Öğretmen okulundan Ferhadın okuduğu şiirler bize gün hakkında gençlerin ve şairlerin duygusunu dinletti ve alkışlattı.

Şahadetname Saat 14 te Vali, Kumandan ve Başkanın huzurunda dağıtılması
20 Şubat şahadetname dağıtıldı. 160kişi şahadetname almış oldu

Konser Aynı günün akşamı yıldönümü onuruna Asri Si-
20 Şubat nemada zengin bir konser verildi. Bir müddettir
şehrimizde bulunan Kültür İspekteri Bedrinin şefliği altında
hazırlanan ve verilen, alafranga klâsik, alaturka klâsik ve halk
müziği kısımlarını ihtiva eden konser geç vakte kadar sürdü.

Nuri Çeligin Halkevi ve müzik mevzulu kısa fakat şa-
yayı dikkat bir konferansından sonra Mozardan, Artemiyekten,
Bizeden, Verdiden, Tanburi Cemilden, halk türkülerinden
güzel parçalar dinledik.

Üçüncü kısımda Sıtkı Avcının kısa başlangıcını Vasfiye
Avcının Niğde, Çukurova halk türküleri takib etti.

Hidayet, Şukran, Müeyyed, Bekir, Sadık, Enver ve Bed-
ri kemanla, İsmail klarnetle, Şükrü trombonla, Mehmet kornet-
le, Hilmi piyano ile, Niyazi Batrı ile, Muhtin viyolonselle;
ikinci kısımda İzzet tanburla, Ali ve Nâzım sesiyle, Adil ke-
maniyle; üçüncü kısımda da Vasfiye Avcı sesiyle, Sıtkı ve Sa-
dık Avcı kemaniyle konsere değerli san'atlarını katmış oldular.
22 Martta konser talebeye tekrarlandı.

Çay Ar komitesi tertibiyle İspekter Viyolonist Bedri
24 Şubat onuruna bir çay verildi.

Uçurum Dekorunu Necmi Şenelle Kadrinin hazırladığı,
piyesi sahnesini Hamdi Paramyoğun tanzim ettiği, rejii-
9 Mart sörlüğünü Coşkun Güvenin yaptığı Uçurum pi-
yesi Asri Sinemada Sosyal Yardım komitesi çıkarına oynandı.
Atiye, Sabahat, Süreyya kadın ve Ahmet Yurtsal, Niyazi Gün-
yaşar, Hamdi Paramyok, Necmi Şenel, Seyfi, Akif erkek rol-
lerini amatörüklerine inanılmıyacak bir kudretle oynadılar.
Halkevinin sahnesinde üzerine aldığı vazife uğruna annesinin
ölüm döşeginde yatışının ızdırabını maskeliyen Ali Şen hepimize
vazife dersi vermiş oldu.

Yardım Sosyal Yardım komitesince bir talebeye yatak,
5 talebeye kundura, bir talebeye elbise, yoksul bir kadına pa-
ra yardımı, bir yolcuya yol parası, uç talebeye kitap temin
edilmiştir.

Neşriyatı idare eden : ARIF NIHAD ASYA

Basım yeri : TÜRKSÖZÜ Basımevi

Şu Dergileri Okuyunuz, Takip Ediniz.
Çıktıkları Yerler de Gösterilmiştir.

YENİ TÜRK	İSTANBUL	KAYNAK	BALIKESİR
MUĞLA	MUĞLA	Altınyaprak	BAFRA
DERME	MALATYA	ÜN	ISPARTA
DIRANAZ	SİNOP	İNAN	TARBZON
19 MAYIS	SAMSUN	MİLÂS	MİLÂS
GEDİZ	GEDİZ	ÜLKÜ	BURDUR
AKPINAR	NİĞDE	ANAFARTA	Çanakkale
KURTULUŞ TAŞPINAR	AFYON	HALKEVİ	ESKİŞEHİR
ULUDAĞ	BURSA	Türk Akdeniz	ANTALYA
İNANÇ	DENİZLİ	FİKİRLER	İZMİR
TAŞAN	MERZİFON	İÇEL	MERSİN
ALTAN	ELÂZİĞ		